

İDARE HAKSIZ İSNAT ve İFTİRALARA KARŞI MEMURUNU YETERİNCE KORUYOR MU? PEKİ ÇARE NEDİR?

*DO THE ADMINISTRATION SUFFICIENTLY
PROTECT ITS CIVIL SERVANTS AGAINST
UNGROUNDING AND FALSE ACCUSATIONS?*

Mevlüt GÜNGÖR^(*)

ÖZ

Memurlar ve diğer kamu görevlileri, yaptıkları işler ve sunmuş oldukları hizmetler nedeniyle kimi zaman yapılan bu işlerden maddi veya manevi olarak zarar gören kişilerce; haksız yere hakaret, suçlama ve iftiralarla maruz kalabilmektedirler. Hatta bazen de hiç hak etmedikleri halde idari soruşturma ya da adli kovuşturma ve yargılanma durumu ile karşılaşabilmektedirler. Yasalar gereği, hakaret, haksız isnat ve iftiraya uğrayan bir kişinin, hayatın hiçbir alanında hakaret veya iftira edene karşı korunaksız olması kabul edilemez. Hele de sırf ifa etmiş olduğu birtakım kamusal görevler dolayısı ile kamu görevlisi sıfatı taşıyan memurların, hakaret, haksız isnat ve iftiralara karşı korumasız olması asla düşünülemez. Bu konuya ilişkin kamu görevlisini koruyucu düzenlemelere; başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmak üzere, Devlet Memurları Kanunu, 4483 sayılı kanun ve Türk Ceza Kanunu'nda yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu görevlisi, haksız isnat, iftira, kamu davası, Devlet Memurları Kanunu

ABSTRACT

Civil servants and other public officials sometimes may be subject to ungrounded accusations brought by those who have pecuniary and non-pecuniary damages occurred as a result of civil servants' jobs they perform and services they provide. They may even sometimes undergo administrative or criminal investigation and trial although they do not deserve. It is completely unacceptable that a person lives without any legal protection against false accusations and insults. It is even more unimaginable when it comes to the protection of public officials. The Constitution of the Republic of Turkey, Civil Servants Law, the Law no. 4483, and Turkish Criminal Law provide for such protection.

Keywords: Public official, ungrounded accusation, public prosecution, Civil Servants Law

^(*) Vergi Müfettişi

1- GİRİŞ

Eskiden idare içinde yerleşmiş olan anlayış, kamu görevlisi olan memuru her türlü hatadan ve yanlış yapmaktan beri gören adeta memuru suç işlemekten azade gören ve memuru her durumda (*Bariz hukuksuz bir işlem veya haksızlık yapmış olması halinde bile*) koruyup kollayan değer yerindeyse “Kol Kırılır, Yen İçinde Kalır” şeklinde darb-ı mesel olmuş bir tutum ve davranışın hakim olduğu bir anlayışın olduğunu Türkiye’de yaşayan biraz yaşı olan ve bir şekilde kamu ile iş tutmuş ve eski memur ve idare anlayışı ile karşı karşıya gelmiş olan her vatandaşın içerisinde kanayan bir yaraydı. Her şartta ve durumda benim memurum haklıdır anlayışı bazı durumlarda kamu karşısında hizmet alan konumunda bulunana sıradan vatandaşlar için beraberinde birçok haksız uygulamayı ve deyim yerindeyse telafisi imkansız kimi hukuksuzlukları da beraberinde getirdiğini, bizler de doğrudan veya bir yakınımız veya tanıdığımızın başına gelen hadiseler nedeniyle hepimiz ya okumuş, ya duymuş, ya görmüş, ya da bizatihi yaşayarak iliklerimize kadar hissetmişizdir.

Eskilerin yönetim anlayışını yansıtmaları ve sunulan kamu hizmetleri karşısında sade vatandaşın devletten demokrasi talebi adına beklentisini ortaya koymak adına Mümtaz’er TÜRKÖNE’nin bir yazısı ve ya bir televizyon programında ifade etmiş olduğu bir anekdotu paylaşmak isterim. “1950’lerde Demokrat Parti iktidara geldiğinde Anadolu halkının Başvekil Adnan MENDERES’ten iki büyük talebi vardı. Birincisi, jandarma köylere geldiğinde halka aşırı dayak atmasını, ikincisi de köylerde vergi tahsili yapmakla görevli memurlar olan “Atlı Tahsildarların” aşırı gadrine uğramamak.”

Hatta burada paylaşmadan geçemeyeceğim, meslekte oldukça kıdemli olan bir üstadımın kendi ifadesiyle, o zaman ki ünvanı ile “Vergi Kontrol Memurluğu” mesleğini seçmesindeki en büyük etkenin, atlı tahsildar olan babasının mesleği dolayısıyla zaman zaman vergi tahsili için Anadolu’nun kimi köylerine gittiklerinde, görmüş oldukları belki de günümüzde kimi kaymakamlara nasip olmayacak derecede izzet, ikram, itibar ve halkta uyardıkları haksızlığa uğramaktan kaynaklanan aşırı korku ve telaş” olduğunu söylemişti.

Türkiye’de geçmişte Kamu görevlisi/memurlar ve vatandaşlar arasında yaşanan uygulamalara ve bu konuda idarenin takındığı ve her durumda kamu görevlisini haklı bulan anlayışın yanlışlığına değindik ve tabii ki de bu yanlışlıkları sahiplenmemiz ve savunmamız asla mümkün değildir.

Hukuk toplumunda yaşama hakkına sahip olan herkes, toplum barışını bozucu nitelik taşıması dolayısıyla devletten suç işlenmesinin önlenmesini ve suçluların cezalandırılmasını talep hakkına sahiptir. Kendisi hakkında bir suç işlendiğini değişik yollarla öğrenen bir bireyin, bununla ilgili olarak yetkili makamlar nezdinde ihbar veya şikâyetle bulunmaları en doğal haklarıdır.

Günümüzdeki uygulamalara bakacak olursak; modern, şeffaf, hesap verebilir, demokratik, insan haklarına saygılı ve adaletli devlet anlayışından hareketle bu yapı biraz tersine evrilmiş, biraz da geçmişte yaşanmış acı tecrübeleri unutturmak, geçmişle barışmak bir yerde de kamuda idareci pozisyonunda olanların geçmişteki bu anlayışı yıkmak ve ben farklıyım, ben iyi bir idareciyim, ben babamın oğlu da olsa gözünün yaşına bakmak ve hesap sorarım anlamında, idari makamlara yapılan her şikâyet ve başvuruyu enine boyuna araştırmadan ve gerekli incelemeleri yapmadan ilgili kişinin dinlenmesine bile gerek duymadan, şikâyetçiler tarafından yapılan gerek şifahi, gerek dilekçe ile veya bilgi edinme kanunu kapsamında gerekse de internet yoluyla Başbakanlığın BİMER sistemine yapmış oldukları her türlü şikâyetlerin aslına ve gerçekliğine bakılmaksızın işleme konulmakta ve bu başvurulara ilişkin hukuki süreçler başlatılmaktadır.

Türkiye'ye ait hemen hemen her uygulamada olduğu gibi, kamu görevlisi-vatandaş, hizmet veren-hizmet alan arasında yaşanan husumet ve şikâyetlerde de yine ifrat ve tefritler yaşamaktayız. Bu uygulamalarda ne yazık ki günümüzde kanıksanır ve adeta modern yönetim anlayışının bir yansıması haline gelmiştir

Yapılan bir şikâyet veya ihbar neticesinde, haksız isnat ve iftiralara veya hakaretler maruz kalan ya da soruşturma veya kovuşturmaya geçiren kamu görevlisi veya memur bu durumda ne yapmalıdır? Kamu görevlisi olan memurlar bu gibi durumlarda tamamen korunaksız mı bırakılmıştır? Hayır, bu gibi durumlarda haksız isnat ve iftiralara uğrayan soruşturma veya kovuşturma geçiren memurlar adli veya idari makamlara hiçbir müracaatları olması dahi bu gibi durumlarda yetkili Cumhuriyet Başsavcılıklarının ve idarenin resen harekete geçmesi ve memurunu korumasına gerekmektedir.

Anayasal ve yasal ilkeler açık olduğu halde, maalesef günümüzde adeta bu yasalar yok sayılmakta ve idari ve adli mercilerce kamu görevlilerinin ve memurların korunmasına ilişkin yasal mevzuatı değişik Saiklerle ve çekincelerle pek de hayata geçirilmemektedir.

Bu makalemizde haksız isnat ve iftiralara karşı memuru koruyucu kimi yasal düzenlemelere değineceğiz ve memurların böyle bir isnat ve iftiralara karşı, doğrudan hakaret, maddi ve manevi tazminat davası açabileceği gibi bunu bağlı olduğu birimin en üst yöneticisinden de isteyebileceği veya yetkili Cumhuriyet Başsavcılığınca ilgili kişiler hakkında re'sen kovuşturma başlatılabileceği ve kamu davası açılabilmesine değineceğiz son olarak ta bu konuda İdare Mahkemesi tarafından verilen ve Danıştay tarafından da temyiz aşamasında onanan örnek bir yargı kararına değineceğiz.

2- KONU HAKKINDAKİ YASAL MEVZUAT

Hukuk toplumunda yaşama hakkına sahip olan herkes, toplum barışını bozucu nitelik taşıması dolayısıyla devletten suç işlenmesinin önlenmesini ve suçluların cezalandırılmasını talep hakkına sahiptir. Bir suçun işlendiğini öğrenen bireyin, bununla ilgili olarak yetkili makamlar nezdinde ihbar veya şikâyette bulunma hakkı vardır.¹

Haksızlığa uğradığını düşünen bireylerin, şikâyet, iddia ve savunma haklarını, yargı mercileri veya idarî makamlar nezdinde kullanılması yürürlükteki yasalar çerçevesinde pekâlâ mümkündür.

Şikâyet konusu edilen bir olay için, yargı mercileri nezdinde dava açılmış olması veya bir talebin resmi bir makama iletilmesi, dilekçe hakkının kullanılması bağlamında hukuka uygun bir davranıştır. Ancak yasaların bireylere bilgi edinme, başvuru, şikâyet veya dilekçe hakkı tanımaları, başvuru veya şikâyet konusu edilen dilekçe içeriğindeki anlatılan olaylar ve yer verilen ifadeler açısından başlı başına bir hukuku uygunluk sebebi olarak mütalaa edilemez ve yasaların çizdiği sınırların dışına taşamaz.

Gerçekleşmiş bir olayla ilgili olarak bu olayın oluşumuna neden olan kişiler, memurlar veya diğer kamu görevlileri de gösterilmek suretiyle ihbar veya şikâyette bulunulması durumunda, hakaret veya iftira suçunun oluştuğundan söz edilemez. Şikâyetçi olan kişilerin, iddia ve savunma hakkının kullanılması bağlamında, memurlar veya diğer kamu görevlileri açısından somut isnat ifade eder nitelikte maddî vakıaların ortaya konulması ya da kişilerle veya memurlarla ilgili olumsuz değerlendirmelerde bulunulması mümkündür. Bu somut isnatlar veya olumsuz değerlendirmeler, iddia ve savunma hakkının kullanılmasıyla ilişkilendirilememesi durumunda, hakaret ve hatta iftira suçu oluşturur.

¹ Türk Ceza Kanunu'nu 128. Maddesi Gerekçesi, <http://www.turkhukusitesi.com/serh.php?did=1215> (Erişim tarihi 18.11.2014)

Somut uyuşmazlıkla ilgili olmakla birlikte iddia ve savunma sınırını aşan hakaret teşkil eden yazı veya sözlerin iddia ve savunma hakkı kapsamında mütalaa edilmesi mümkün değildir.

Anayasamıza göre; kamu görev ve hizmetinde bulunanlara karşı bu görev ve hizmetin yerine getirilmesiyle ilgili olarak isnatta bulunulması durumunda, isnatta (kamu görevlisi veya memur aleyhine başvuruda bulunan kişi) bulunan isnadın doğruluğunu ispat hakkına sahiptir.²

Yine Anayasamıza göre, isnadın doğruluğunun ispat edilmiş olması, hakaret suçunun hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle, hakarete bulunan hakkında beraat kararı verilmelidir.

İsnadın doğruluğunun ispat edilebilmesi için, isnadın bir suç vakıasına ilişkin olması gerekir. Yani kamu görevlisi veya memura belli bir suçu işlediğinden bahisle hakaret edilmiş olması gerekir.

İsnat konusu suç vakıası dolayısıyla açılan ceza davası sonucunda bu suç nedeniyle hakaret edilen kamu görevlisi veya memur hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde; isnat ispatlanmış addedilir ve hakarete bulunan kişiye ceza verilmez.

Ancak, hakarete uğrayan kamu görevlisi veya memur, isnat edilen fiil dolayısıyla hakkında açılan davada kesinleşmiş bir hükümlerle beraat etmişse, isnat ispat edilmemiş sayılır ve hakaret eden kişi cezalandırılır. Hakarete uğrayan kişi hakkında, isnat edilen fiil dolayısıyla takipsizlik kararı veya açılan davada düşme kararı verilmiş olması hâlinde de; isnadın doğruluğu ispat edilmemiş sayılacaktır.

Hakkında başlatılan soruşturma sonucunda takipsizlik kararı veya açılan davada düşme veya beraat kararı verilmiş olan kamu görevlisi veya memura, soruşturma veya kovuşturma konusu fiilden bahisle hakaret edilmiş olması hâlinde, hakaret edenin cezalandırılacağına kuşku yoktur.

Yaptığı kamusal hizmet veya işlevlerden dolayı kamu görevlisi veya devlet memuruna hakaret, haksız isnat ve iftirada bulunan kişiler hakkında, haksız isnat veya iftirada bulunulan kişiler yukarıda yer verilen açıklamalar ve aşağıda belirtilen başta Anayasamız olmak üzere TCK'nın ilgili maddeleri ile Devlet Memurları Kanunu kapsamında idari mercilere başvuru ve şikâyet hakkı ayrıca da adli merciler nezdinde tazminat ve hakaret davası açma hakkına sahiptirler.

- Anayasamızın Hak Arama Hürriyeti Başlıklı 36.ve İspat Hakkı Başlıklı 39. maddeleri,³
- Anayasamızın İddia ve Savunma Dokunulmazlığı Başlıklı 128. maddesi,
- Anayasamızın Disiplin Kovuşturulmasında Güvence Başlıklı 129. maddesi,
- TCK'nın Hakaret Başlıklı 125. ve İsnadın İspatı Başlıklı 127. maddeleri,⁴
- TCK'nın İddia ve Savunma Dokunulmazlığı Başlıklı 128. maddesi,
- TCK'nın Soruşturma ve Kovuşturma Koşulu Başlıklı 131. maddesi,
- TCK'nın İftira Başlıklı 267. maddesi,
- Devlet Memurları Kanunu'nun İsnat ve İftiralara Karşı Koruma Başlıklı 25. maddesi,⁵
- 4483 Sayılı Yasanın "Re'sen Soruşturma Açılacak Haller" Başlıklı 15. maddesi,⁶

Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerinde kişileri hakaret, haksız isnat ve iftiralara karşı koruyan ve bu fiilleri işleyenlere çeşitli cezai müeyyideler öngören yasal düzenlemelere yer verilmiştir. Bunun-

² Türk Ceza Kanunu'nu 127. maddesi Gerekçesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php?t=24003> (Erişim tarihi 18.11.2014)

³ 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴ 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁵ 23.07.1965 tarih ve 12056 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁶ 04.12.1999 tarih ve 23896 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

la birlikte ayrıyeten Devlet memurlarını ve diğer kamu görevlilerini de sırf bu sıfatlarından dolayı, yapmış ve yürütmüş oldukları kamusal faaliyetler nedeniyle uğradıkları hakaret ve haksız isnat ve iftiralara karşı koruyan özel düzenlemeler de söz konusudur.

Bunlardan birincisi 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun İsnat ve İftiralara Karşı Koruma başlıklı 25'inci maddesinde yer alan düzenleme;

“Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isterler.” şeklindedir.

İkinci olarak ise 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun'un 15'inci maddesinde yer alan düzenlemede;

“Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin ihbar veya şikâyet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa haksız isnatta bulunanlar hakkında yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca re'sen soruşturmaya geçilir.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yukarıdaki fıkrada belirtilen durumlarda kamu davası açılması için Cumhuriyet başsavcılığına başvurma ve haksız isnatta bulunanlar hakkında genel hükümlere göre tazminat davası açma hakları saklıdır.” hükmüne yer verilmiştir.

Ve son olarak da Türk Ceza Kanunu'nun 131. maddesinde; “(1) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen hariç; hakaret suçunun soruşturulması ve kovuşturulması, mağdurun şikâyetine bağlıdır.”

Demek suretiyle madde metninin mefhum-u muhalifinden de anlaşılacağı üzere, kamu görevlisine karşı işlenen hakaret suçlarını yetkili savcılarının doğrudan ve res'en soruşturacakları ve kovuşturacakları anlamı çıkmaktadır.

Yukarıda arz ve izah edilen kanunlar ve özellikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 25. maddesine göre isnat ve iftiralara karşı devlet memurları koruma altına alınmıştır. Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri (Bakan), illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından talep etmek zorundadırlar.

Aynı şekilde Cumhuriyet Savcıları da; 4483 Sayılı kanunu 15'inci maddesinde yer verilen *“Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin ihbar veya şikâyet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa haksız isnatta bulunanlar hakkında yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca re'sen soruşturmaya geçilir.”* düzenleme uyarınca doğrudan memur veya diğer kamu görevlisine haksız isnat, iftira ve hakarete bulunan kişiler hakkında re'sen soruşturma başlatmalıdırlar.

Özetle hem TCK açısından hem de 4483 Sayılı kanun ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu açısından bir kamu görevlisine veya memura karşı görevi nedeni ile yapılan hakaret, haksız isnat ve iftira takibi şikâyete bağlı suçlar değildir ve resen takibi zorunludur.

3- ÖRNEK YARGI KARARLARI

Bir kamu görevlisine karşı görevi nedeni ile yapılan başvuru, şikâyet, hakaret, haksız isnat veya iftiranın *ihbar veya şikâyet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa* bundan dolayı hem 657 sayılı yasanın 25. maddesi ile idarenin, hem de TCK'nın 131'inci ve 4483 sayılı yasanın 15'inci maddesi uyarınca Yetkili Cumhuriyet Başsavcılığının re'sen soruşturma ya da kovuşturmaya başlaması gerekmektedir. Aksi durum bir hizmet kusurunu oluşturmaktadır ve ilgili ve yetkililerin çeşitli cezalara çarptırılmaları söz konusudur.

Zaten memurun haksız isnat ve iftirallardan korunmasına ilişkin zorunluluğun ihlal edilmesinin, hizmet kusuru olduğunu Danıştay 2. Dairesinin 20.12.2004 tarih ve 2004/2624 esas, 2004/1641 sayılı kararında da belirtilmiş ve sınırları çizilmiştir.⁷

Kararda; davacı memurun, davalı idarece "isnat ve iftirallara karşı korunma" hakkının ihlal edilmesi nedeniyle uğradığı manevi zararın tazminine karar verilmiştir.

Danıştay 2. Dairesinin 20.12.2004 tarih ve 2004/2624 esas, 2004/1641 sayılı kararında, davacının, davalı idarece "isnat ve iftirallara karşı korunma" hakkının ihlal edilmesi nedeniyle uğradığı manevi zararın tazminine karar verilmiştir.

Karar gerekçesinde; İlköğretim Müfettişi olan davacının davalı idarece "isnat ve iftirallara karşı korunma" hakkının ihlal edilmesi nedeniyle uğradığını iddia ettiği, 10.000.000.000.- (On milyar)lira manevi zararın tazmini istemiyle açtığı davada; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "isnat ve iftirallara karşı koruma" başlıklı 25. maddesinde, Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde Valilerin, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isteyecekleri hükmüne yer verildiği, İdarenin bağlı yetki ile zorunlu olduğu işlem ve eylemleri yapmaktan kaçınmasının ve yasalarla düzenlenen idari bir hizmeti hiç işletmemesinin hizmet kusurunu oluşturduğu. davacı tarafından hakkında yapılan asılsız isnat ve iftirallara dayalı haberler üzerine "?" ve "?" gazeteleri ile ilgili gerekli yasal işlemlerin yapılması talebiyle 12.2.2001 tarihinde davalı idareye yaptığı başvurunun, bu konuda kişisel dava açılması gerektiğinden bahisle reddine ilişkin 26.3.2001 tarihli cevabi yazı üzerine bakılan davanın açıldığı; yukarıda anılan mevzuat hükmü uyarınca "?" ve "?" gazetelerinde davacının ismi belirtilerek yapılan haberlerin asılsız isnatlar olduğunun Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerince düzenlenen 10.11.1998 gün ve 8765/47.77 sayılı soruşturma raporu ile sabit olduğu göz önüne alındığında davalı idarenin anılan gazeteler hakkında suç duyurusunda bulunarak hizmet kusuru işlediği, bir kamu görevlisinin asılsız olduğu sabit olan ve toplumun husumetini çekecek nitelikte gerçek dışı isnatlara karşı, davacının duyduğu elem ve üzüntüden dolayı oluşan manevi zararının karşılanması gerektiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ve takdiren 1.000.000.000. (Bir milyar)lira tazminatın davacıya ödenmesi, fazlaya ilişkin isteminin ise reddi yolunda İstanbul 5. İdare Mahkemesince verilen 9.5.2002 günlü, E:2001/752, K:2002/657 sayılı kararın kabule yönelik kısmının dilekçede yazılı nedenlerle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca bozulması" istenmiştir.

⁷ Danıştay 2. Dairesinin, 20.12.2004 tarih E.No: 2004/2624, K.No: 2004/1641 sayılı kararı

Kararın devamında da; İstanbul 5. İdare Mahkemesi'nce verilen 9.5.2002 günlü, E:2001/752, K:2002/657 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir neden de bulunmadığından, temyiz isteminin reddine karar verilmiş ve idare mahkemesinin kararı tescillenmiştir.

4- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Devlet memurları hakkında her gün bağlı oldukları idareye veya savcılıklara yüzlerce yazılı şikâyet dilekçesi veya BİMER başvurusu yapılıyor. Bu şikâyetler neticesinde devlet memurları hakkında ön inceleme veya soruşturma açılıyor. İnceleme soruşturmanın yapılmasından sonra hakkında iftira ve haksız isnat yapılan devlet memurlarını korumak memurların idarecisi konumundaki kişilerin en asli görevlerinden biridir. 657 sayılı DMK 25. maddesi ile bu konuda devlet memurları koruma altına alınsa da, Bu maddenin devlet memurları lehine yeterince çalıştırıldığını söylemek oldukça güçtür.

Hiçbir alanda kabul edilemeyeceği gibi, memurun idarece korunmasına ilişkin Anayasal ve yasal hükümlerin göz ardı edilip, haksız isnat ve iftiralara karşı memurunu korumayan idareye hizmet kusurundan sorumluluk yüklenip cezalandırılması hukuken mümkündür.⁸

Bu cezalandırma; ille de ve sadece tazminat ve rücu kapsamında değil, TCK kapsamında da söz konusu olabilecektir. Zira memura hakaret ve iftira suçları, yukarıda belirtildiği üzere resen takibi zorunlu birer suçtur. Ayriyeten idarenin memurunu bu illetten koruma ve memurunun hakkını arama yükümlülüğü bulunmaktadır.

Haksız yere hakarete, haksız bir isnat ve iftiraya uğrayan bir kamu görevlisinin hakkını adli makamlar nezdinde savunmak ve savcılıktan kamu davası açılmasını istemek memur veya kamu görevlisinin bağlı olduğu en üst amirin isteğine bırakılmış veya ihtiyarında olan ya da memura karşı bir lütuf değil aksine bu işlemleri gerçekleştirmeyenlerin hizmet kusuru işlemekten cezaya çarptırılacağı veya tazminata mahkûm olacakları bir yasal zorunluluktur.

Kamu idarelerince, memurlar hakkında yapılan asılsız ihbar ve şikâyetlerden hareketle zaman zaman memurlar hakkında ön inceleme veya soruşturma açıldığı görülüyor. Bu soruşturmalar sonucunda devlet memurunun suçsuz olduğu anlaşıldığında devlet memurlarının bağlı oldukları amirleri neden memurları aleyhine, haksız yere isnat ve iftirada bulunan kişiler hakkında 657 sayılı DMK'nın ilgili 25. maddesini neden işletmiyorlar.

Özetle; yukarıda arz ve izah edilen kanunlar ve özellikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 25. maddesine göre isnat ve iftiralara karşı devlet memurları koruma altına alınmıştır. Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri (Bakan), illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığından isterler.

Bu şekilde haksız suçlama isnat ve iftiraya uğrayan devlet memurları bağlı oldukları Mülki amirine bir dilekçe ile ve silsile yoluyla başvuru yaparak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 25. maddesinin çalıştırılmasını istemelidir. Vermiş olduğu dilekçeye 60 gün içerisinde bir cevap gelmezse bu sefer

⁸ Önder ÖZLEM, "Memurunu Korumayan İdareye Ceza" <http://www.turkhukusitesi.com/showthread.php?t> Erişim: 18.11.2014

Türk Ceza Kanununa göre bireysel olarak iftira eden kişi hakkında hem de ilgili yasa maddelerini işletmeyerek hizmet kusuru işleyen amirleri hakkında yargı mercileri nezdinde suç duyurusunda bulunmalıdırlar.

Sonuç olarak bir kamu görevlisine karşı görevi nedeni ile yapılan bir hakaret takibi şikâyete bağlı bir suç değildir ve resen takibi zorunludur. Danıştay'ın konu hakkında vermiş olduğu kararından da anlaşılacağı üzere idarenin memurunu haksız isnat ve iftirallardan koruma yükümlülüğüne uymaması hizmet kusurudur ve sorumluluk doğurur.

KAYNAKÇA

- T.C. Anayasası
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerin Yargılanması Hakkında Kanun
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
- Danıştay Emsal Kararları <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/> (Alındığı tarih 18.11.2014)
- ÖZLEM, Ö. "Memurunu Korumayan İdareye Ceza" <http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php?t> (Alındığı tarih 18.11.2014)
- Türk Ceza Kanunu'nu 128. Maddesi Gereğesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1215> (Alındığı tarih 18.11.2014)
- Türk Ceza Kanunu'nu 128. Maddesi Gereğesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php?t=24003> (Alındığı tarih 18.11.2014)